

32002D0837

29.10.2002

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

L 294/74

ODLOČBA SVETA
z dne 30. septembra 2002
o sprejetju posebnega programa (Euratom) za raziskave in izobraževanje o jedrski energiji (2002–2006)
 (2002/837/Euratom)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in zlasti prvega odstavka člena 7 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) S Sklepom št. 2002/668/Euratom ⁽⁴⁾ je Svet sprejel Šesti okvirni program Evropske skupnosti za atomsko energijo (Euratom) za jedrske raziskovalne in izobraževalne dejavnosti, ki prispevajo tudi k oblikovanju Evropskega raziskovalnega prostora (2002–2006) (v nadaljevanju „okvirni program“), in so izvedene s pomočjo raziskovalnega in izobraževalnega programa, sestavljena v skladu s členom 7 Pogodbe, ki opredeli podrobna pravila za izvedbo, določa trajanje ter predvideva potrebna sredstva za programa.

(2) Pravila za udeležbo podjetij, raziskovalnih središč in univerz pri izvajanju okvirnega programa (v nadaljevanju „pravila udeležbe“) se mora uporabljati tudi za ta program.

(3) Upravni stroški Komisije pri izvajanju tega programa odražajo veliko število osebja, preusmerjenega na delo v laboratorije v državah članicah in projektu ITER.

(4) Do dokončanja mednarodnih pogajanj o projektu ITER in možni odločitvi o njegovem skupnem izvajanju, se mora ohraniti vodilna vloga Evropske skupnosti v raziskovanju fuzije.

(5) Ta program je odprt za udeležbo držav, ki so sklenile potrebne sporazume v ta namen, ter je, z izjemo raziskovanja fuzije, odprt tudi na ravni projekta in na podlagi vzajemne koristi za udeležbo subjektov iz tretjih držav ter mednarodnih organizacij za znanstveno sodelovanje.

(6) Poseben poudarek se mora pri izvedbi tega programa dati pospeševanju mobilnosti raziskovalcev ter inovativnosti v Skupnosti kot tudi dejavnostim mednarodnega sodelovanja s tretjimi državami in organizacijami za mednarodno sodelovanje. Posebno pozornost je treba posvetiti državam kandidatkam.

(7) Raziskovalne dejavnosti, ki se izvajajo v okviru tega programa, morajo spoštovati temeljna etična načela, vključno s tistimi, ki so navedena v členu 6 Pogodbe o Evropski uniji in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah, ter tudi upoštevati javno sprejemljivost teh dejavnosti.

(8) V skladu z dokumentom Komisije „Ženske in znanost“ in resolucij Sveta z dne 20. maja 1999 ⁽⁵⁾ in 26. junija 2000 ⁽⁶⁾ kot tudi resolucije Evropskega parlamenta z dne 3. februarja 2000 ⁽⁷⁾ se v zvezi s to temo izvaja akcijski načrt za okrepitev in povečanje vloge žensk v znanosti in raziskovanju, in ki bi moral zagotoviti spoštovanje enakih možnosti ne glede na spol.

(9) Ta program se mora izvajati na dinamičen, učinkovit in pregleden način ob upoštevanju ustreznih interesov, zlasti znanstvene, industrijske, uporabniške ter politične skupnosti. Raziskovalne dejavnosti, izvedene v okviru programa, bi morale biti, kjer je primerno, prilagojene potrebam politik Skupnosti ter znanstvenemu in tehnološkemu razvoju.

⁽¹⁾ UL C 181 E, 30.7.2002, str. 112.

⁽²⁾ Mnenje, podano 13. junija 2002 (še neobjavljeno v Uradnem listu).

⁽³⁾ UL C 221, 17.9.2002, str. 97.

⁽⁴⁾ UL L 232, 29.8.2002, str. 34.

⁽⁵⁾ UL C 201, 16.7.1999, str. 1.

⁽⁶⁾ UL C 199, 14.7.2001, str. 1.

⁽⁷⁾ UL C 309, 27.10.2000, str. 57.

(10) Udeležbo v dejavnostih tega programa se mora vzpodbujati z objavo potrebnih informacij o vsebini, pogojih in postopkih, ki morajo biti pravočasne ter dostopne možnim udeležencem, vključno z udeleženci iz pridruženih držav kandidatki in drugih pridruženih držav.

Člen 4

1. Podrobna pravila za finančno udeležbo Skupnosti v posebnem programu so tista, ki se nanašajo na člen 2(2) okvirnega programa.

(11) Komisija mora pravočasno pripraviti neodvisno oceno izvedeno v zvezi z dejavnostmi, izvršenimi v okviru tega programa. To ocenjevanje mora izvršiti v duhu odprtosti ob spoštovanju vseh zadevnih udeležencev.

2. Posebni program se izvaja s pomočjo instrumentov, opredeljenimi v Prilogi III.

3. Pravila udeležbe veljajo tudi za posebni program.

(12) Po posvetovanju z Znanstvenim in tehnološkim odborom –

Člen 5

1. Komisija sestavi delovni program za izvedbo posebnega programa, podrobno navajajoč cilje ter znanstvene in tehnološke prioritete, navedene v Prilogi I, časovni razpored izvedbe kot tudi instrumente, ki naj se uporabijo.

SPREJEL NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

1. V skladu z okvirnim programom se sprejme posebni program za raziskave in izobraževanje za jedrsko energijo (v nadaljnjem besedilu „posebni program“) za obdobje od 30. septembra 2002 do 31. decembra 2006.

2. Delovni program bo upošteval ustrezne raziskovalne dejavnosti, ki jih izvajajo države članice, pridružene države, evropske in mednarodne organizacije. Slednji se posodablja, če je to določeno.

2. Cilji ter znanstvene in tehnološke prioritete posebnega programa so navedene v Prilogi I.

Člen 6

1. Za izvedbo posebnega programa je odgovorna Komisija.

Člen 2

V skladu s Prilogo II k okvirnemu programu znaša znesek, ki je predviden za izvedbo posebnega programa, 940 milijonov EUR, vključno z največ 16,5 % za upravne stroške Komisije. Indikativna razčlenitev tega zneska je podana v Prilogi II k tej odločbi.

2. Pri izvajanju posebnega programa Komisiji pomaga posvetovalni odbor. Člani tega odbora se lahko menjujejo glede na različne točke dnevnega reda odbora. Za vidike, povezane s fizijo, so sestava tega odbora in podrobni operativni predpisi in postopki, ki se za njega uporabljajo, določeni v Sklepu Sveta 84/338/Euratom, ESPJ, EGS z 29. junija 1984 o strukturah in postopkih za upravljanje in usklajevanje raziskovalnih, razvojnih in predstavitvenih dejavnosti v Skupnosti ⁽¹⁾. Vidike, povezane s fuzijo, določuje Sklep Komisije z dne 16. decembra 1980, ki opredeljuje posvetovalni odbor za program za fuzijo.

Člen 3

Vse raziskovalne dejavnosti, ki se izvajajo v okviru posebnega programa, se izvedejo v skladu s temeljnimi etičnimi načeli.

⁽¹⁾ UL L 177, 4.7.1984, str. 25.

Člen 7

1. Komisija bo redno poročala o splošnem napredku pri izvajanju posebnega programa v skladu s členom 5(2) okvirnega programa, vključno z informacijami o finančnih vidikih.

2. Komisija bo zagotovila neodvisno nadzorovanje in ocenjevanje, opredeljeno v členih 5 in 6 okvirnega programa, ki jih izvršuje v zvezi z dejavnostmi, opravljenimi na področjih, ki jih zajema posebni program.

Člen 8

Ta odločba je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 30. septembra 2002

Za Svet

Predsednik

B. BENDTSEN

PRILOGA I

ZNANSTVENI IN TEHNOLOŠKI CILJI TER SPLOŠNA ZASNOVA UKREPOV

1. Uvod

Kot vir 35 % električne energije, proizvedene v Evropski uniji, je jedrska energija del razprave o tem, kako se boriti proti podnebnim spremembam in zmanjšati energetska odvisnost Evropske unije. Vendar se je treba s pomembnimi izzivi soočiti. Nadzorovana termonuklearna fuzija je ena izmed dolgoročnih možnosti za oskrbo z energijo, zlasti za centralizirano oskrbo z električno energijo za pokrivanje osnovnih obremenitev. Prednostna naloga je napredovati pri nazorni predstavitvi znanstvene in tehnološke izvedljivosti fuzijske energije ter oceni njene trajne kakovosti. Kratkoročno je treba poiskati načine ravnanja z jedrskimi odpadki, ki so tako varni kot tudi družbeno sprejemljivi, in predvsem izvajanje tehnoloških rešitev pri ravnanju z dolgoživimi odpadki. Preučiti se mora tudi inovativne zamisli varnejšega izkoriščanja jedrske fizije, ki lahko prispevajo k zadovoljevanju potreb Evrope po energiji v prihodnjih desetletjih. Ohraniti se morajo visoki standardi varnosti v Skupnosti pred sevanjem z usmerjenim in usklajenim raziskovanjem, zlasti posledic izpostavljenosti na nizki ravni.

Sodelovanje na evropski ravni, ki vključuje izmenjavo znanstvenikov in skupne raziskovalne programe, je na tem področju že dobro uveljavljeno. V zvezi z jedrskimi odpadki, zaščito pred sevanjem in drugimi dejavnostmi bo slednje intenzivirano in poglobljeno na programski in projektni ravni zaradi boljšega izkoriščanja virov (tako človeških virov kot tudi eksperimentalnih naprav) ter krepitev skupnega evropskega pogleda na ključne probleme in stališča v skladu s potrebami Evropskega raziskovalnega prostora. Vzpostavile se bodo vezi z državnimi programi in spodbujalo se bo povezovanje s tretjimi državami, zlasti z ZDA, novimi neodvisnimi državami bivše Sovjetske zveze (NND), Kanado in Japonsko. V primeru fuzije bodo Skupnost, države članice in države, pridružene k dejavnostim iz obsega okvirnega programa Euratoma, nadaljevale z delom v okviru integriranega programa dejavnosti.

Koordinacijo bo zagotovil program skupnega raziskovalnega središča za „jedrsko varnost in nadzorne ukrepe“.

2. Prioritetna tematska področja

2.1 Fuzijske energetske raziskave

Cilji

Fuzijska energija bi lahko v drugi polovici stoletja prispevala k masovni proizvodnji električne energije brez sevanja za pokrivanje osnovnih obremenitev. Napredek v raziskavah fuzijske energije opravičuje nadaljnje nenehno aktivno prizadevanje za doseg dolgoročnega cilja, ki ga predstavlja fuzijska elektrarna. Teoretično delo in eksperimentalne študije po vsem svetu o obstoječih napravah, zlasti JET, so vzpostavile znanstveno in strokovno pripravljenost za izdelavo projekta naslednje generacije po JET s ciljem predstavitve znanstvene in tehnološke izvedljivosti fuzijske energije. Sodelovanje na svetovni ravni pri raziskavah fuzijske energije je napredovalo do podrobnega strokovnega načrta tako za napravo naslednje generacije ITER, ki ima za cilj razširitev izgorovanja med induktivnim obratovanjem s povečanjem moči $Q > 10$, ki predstavlja generacijo do 400 MW fuzijske moči v približno 400 sekundah, kar bi lahko omogočilo, da se goreča plazma preučuje v razmerah, relevantnih za proizvodnjo energije.

Uspešen zaključek načrtovanja dejavnosti ITER omogoča, v skladu z usmeritvijo dejavnosti raziskovanja fuzijske energije v Skupnosti na reaktorje, sprejetje odločitve o uresničitvi „Naslednjega koraka“. Če se mednarodna pogajanja o pravnih in institucionalnih pogojih vzpostavitve ITER kot pravne osebe ter pogajanja o njegovi skupni izvedbi (gradnji, obratovanju, izkoriščanju in razgradnji) končajo pozitivno, bi se lahko zavzeli za sprejetje posebne odločitve v obdobju 2003–2004, da bi se gradnja lahko začela v obdobju 2005–2006. Obdobje 2003–2006 je zaradi tega treba razumeti kot prehodno obdobje, ki bo zaznamovano s zahtevo po racionalizaciji evropskih dejavnosti zaradi odločne usmeritve programa v smeri „Naslednjega koraka“.

Če in ko bo odločeno, bo uresničevanje „Naslednjega koraka“ mobiliziralo pomembne človeške in finančne vire. Ko bo sprejeta odločitev o nadaljevanju projekta, bodo potrebne prilagoditve sedanjih prizadevanj evropskih partnerjev Euratoma na področju fuzije, ki bodo vključevale organizacijske spremembe, zlasti zaradi skupnega usmerjanja evropske udeležbe pri ITER. Zagotovljeno bo nadaljevanje pomembnega programa raziskav in razvoja (RTR) vključno s prehodom od dejavnosti, ki se zdaj izvajajo v okviru pridružitve⁽¹⁾ in projekta JET, na tisto, kar bo postalo „spremljajoči program“ v fiziki in tehnologiji fuzije, ko bo gradnja „Naslednji korak“/ITER naprave, če bo do nje prišlo, po letu 2006 v polnem zagonu.

Prioritetne raziskave

(i) Program združenj v fiziki in tehnologiji

Program združenj bo vključeval:

- RTR v fiziki fuzije in tehnologiji plazme, usmerjen na pripravo obratovanja ITER ter preučevanje in ovrednotenje formul toroidne magnetne konfinacije, predvsem ob nadaljevanju gradnje „glavnega“ Wendelstein 7-X ter obratovanje obstoječih objektov in naprav v združenjih Euratoma;
- strukturirane dejavnosti RTR v tehnologiji fuzije, zlasti raziskave fuzijskih materialov in udeležbo v dejavnostih RTR za razgradnjo JET, ki je predvidena ob koncu njegovega delovanja;
- raziskovanje družbenoekonomskih vidikov, ki je usmerjeno na ovrednotenje ekonomske cene in družbene sprejemljivosti fuzijske energije, z nadaljnimi dopolnilnimi študijami varnostnih in okoljskih vidikov; koordinacija, v okviru dejavnosti s stalnim stikom, civilnih raziskovalnih dejavnosti o inercialni konfinaciji in možnih alternativnih zamisli v državah članicah; razširjanje rezultatov in sporočanje informacij javnosti; mobilnost in usposabljanje.

Pri sodelovanju v programu združenj bodo imele prednost multilateralne dejavnosti zaradi usmerjanja dejavnosti na skupne projekte, zlasti tiste, ki se nanašajo neposredno na JET in „Naslednji korak“/ITER in/ali usposabljanje osebja. Glede na odločitev o uresnitvi ITER in njegovem časovnem usklajevanju, bo prilagojena trenutna podpora Skupnosti dejavnostim združenj ter bo pretehtano postopno opuščanje številnih naprav. Zagotovljena bodo ustrezna sredstva za ohranitev trajne evropske koordinacije dejavnosti na področju fuzije, katere koristnost se že več let nazorno kaže.

Obseg spremljajočega domačega programa fuzijske fizike in tehnologije, ki je potreben v okviru združenj in evropske industrije, da bi v celoti izkoristili ITER, bo odvisen od (a) višine evropskega deleža v ITER in (b) od kraja, kjer bo nameščen. Za to bi bile lahko potrebne naložbe, ki bi imele za cilj ohranitev eksperimentiranja s fuzijskimi napravami v Evropi na ravni svetovne kakovosti po začetku obratovanja ITER in ustreznim programom tehnološkega razvoja.

(ii) Izkoriščanje naprav JET

Naprave JET se bodo izkoriščale še naprej v okviru Evropskega sporazuma o razvoju fuzije (EFDA) glede na priprave za obratovanje ITER, s tem da se v celoti izkoristi sedanje okrepljeno delovanje. Uporaba naprav JET naj bi bila postopno opuščena, v skladu s časovnim razporedom uresnitve ITER in razpoložljivostjo potrebnih finančnih sredstev.

(iii) „Naslednji korak“/ITER

Predlog okvirnega programa Euratom (2002–2006) vključuje nadaljevanje dejavnosti v zvezi z „Naslednjim korakom“ zaradi udeležbe njegove gradnje v drugi polovici obdobja. Ker pa odločitev o ITER niso odvisne le od institucij Evropske unije, temveč tudi od mednarodnih partnerjev Evropske unije, mora biti predlagani program dejavnosti odprt glede možnega kraja namestitve in zgradbe „Naslednji korak“/ITER ter glede natančne vsebine spremljajočega domačega programa. Zaključene bodo izvedbene študije o možni izbiri evropskega kraja (ali krajev).

⁽¹⁾ Uveljavljenih v okviru pogodb o pridružitvi med Skupnostjo in subjekti v državah članicah ter v državah, pridruženih okvirnemu programu EURATOM.

Udeležba Evropske unije v ITER bi vključevala prispevke za gradnjo opreme ter objektov in naprav, ki so v območju kraja namestitve ITER in so potrebne za njegovo izkoriščanje pa tudi za stroške v zvezi z namestitvijo osebja in upravljanjem ter za podporo, ki jo je treba dodeliti projektu med gradnjo. Obseg in narava tega deleža bosta odvisna najprej od izida pogajanj z mednarodnimi partnerji Evropske unije in nato od kraja namestitve ITER. Če bi bil ITER nameščen v Evropi, bi delež Evropske unije vključeval tudi prispevek k stroškom, ki bi jih krila Evropa kot stranka gostiteljica.

2.2 *Upravljanje radioaktivnih odpadkov*

Cilji

Odsotnost splošno sprejetega stališča glede upravljanja in odlaganja odpadkov je ena glavnih ovir za sedanjo in prihodnjo uporabo jedrske energije. Zlasti to velja za upravljanje in odlaganje dolgoživih sestavin odpadkov v geološka odlagališča, ki bodo potrebna ne glede na izbrano metodo za ravnanje z izrabljenim gorivom in visokoaktivnimi odpadki. Raziskovanje samo ne more zagotoviti družbene sprejemljivosti; vendar je le-ta potrebna zaradi razvoja in preskusa tehnologij odlaganja, izsleditve primernih krajev, krepitev osnovnega znanstvenega razumevanja, ki se nanaša tako na varnost kot tudi na metode ocenjevanja varnosti, ter zaradi izboljšanja postopka odločanja, ki ga vpletene interesne skupine razumejo kot poštenega in pravičnega.

Raziskovanje je potrebno tudi zaradi iskanja tehničnih in gospodarskih možnosti v zvezi z zamisli za generiranje jedrske energije, ki lahko bolje uporabijo cepljive materiale in generirajo manj odpadkov, ter s tehnikami separacije in pretvorbe, ki naj zmanjšajo tveganje pred odpadki v industrijskem obsegu.

Raziskovalne prioritete

(i) *Raziskovanje geološkega odlaganja*

Cilji so ustvarjanje trdne tehnične podlage za nazorni prikaz varnosti odlaganja izrabljenega goriva in dolgoživih radioaktivnih odpadkov v geološke formacije ter podpora oblikovanju skupnega evropskega stališča do pomembnih zadev, ki se nanašajo na upravljanje in odlaganje odpadkov.

- Izboljšanje temeljnega znanja, razvojnih tehnologij in tehnologij preizkušanja: raziskovanje se bo osredotočilo na ključne fizikalne, kemijske in biološke procese; interakcijo med različnimi naravnimi in zgrajenimi pregradami, njihovo dolgoročno stabilnost ter sredstva za uporabo tehnologij odlaganja v podzemne raziskovalne laboratorije.
- Nova in izboljšana orodja: raziskovanje se bo osredotočilo na izvedbene modele in ocene varnosti ter metodologije za predstavitev dolgoročne varnosti, vključno z analizo občutljivosti in nezanesljivosti, kot tudi na razvoj in ovrednotenje alternativnih ukrepov za izvedbo ter boljših upravnih postopkov, ki se primerno odzivajo na skrb javnosti v zvezi z odlaganjem odpadkov.

(ii) *Separacija in pretvorba ter druge zamisli za zmanjšanje količine odpadkov pri generiranju jedrske energije*

Cilji so določiti praktične načine zmanjšanja količine odpadkov in/ali tveganja pred odpadki, ki se odlagajo s separacijo in pretvorbo, ter iskati možne zamisli jedrske energije za proizvodnjo manjše količine odpadkov.

- Separacija in pretvorba: raziskovanje se bo osredotočilo na temeljno ocenjevanje celotne zamisli; predstavitev v manjšem obsegu najbolj obetajočih tehnologij separacije; poleg tega izboljšanje tehnologij pretvorbe; in ovrednotenje njihove industrijske izvedljivosti.
- Zamisli za proizvodnjo manjše količine odpadkov: raziskovanje bo usmerjeno na iskanje možnosti za učinkovitejšo uporabo cepljivih materialov v obstoječih reaktorjih in drugih zamisli za proizvodnjo manjše količine odpadkov pri generiranju jedrske energije.

2.3 Zaščita pred sevanjem

Cilji

Sevanje ima široko uporabo tako v medicini kot v industriji (vključno z generacijo jedrske energije) in varnost pred le-tem temelji na rigorozni politiki zaščite pred sevanjem ter njenem učinkovitem izvajanju. Raziskovanje v Skupnosti podpira evropsko politiko in že prispeva k visoki stopnji zaščite, ki je dosežena v praksi. Ti standardi se morajo ohraniti in v nekaterih primerih izboljšati, raziskovanje pa ima ključno vlogo v tem procesu. Glavni cilj je odpraviti negotovost pred tveganji v zvezi z izpostavljenostjo sevanju v majhnih in dalj časa trajajočih količinah (tj. na ravneh, s katerimi se srečuje prebivalstvo ter zaposleni na delovnih mestih), ki še naprej ostaja kontroveržno znanstveno in politično vprašanje ter ima pomembne implikacije za uporabo sevanja tako v medicini kot tudi v industriji. Raziskovanje v Skupnosti bo na drugih področjih osredotočeno na boljše izkoriščanje raziskovalnega prizadevanja na državni ravni, predvsem z učinkovitejšo integracijo v omrežje in ciljno raziskovanje, kadar bi to bilo bodisi komplementarno z državnimi programi ali bi zagotavljalo sinergijo z njimi.

Raziskovalne prioritete

- Kvantifikacija tveganja v zvezi z izpostavljenostjo sevanju v majhnih in dalj časa trajajočih količinah: raziskovanje se bo osredotočilo na epidemiološke študije ustrezno izpostavljenega prebivalstva ter na raziskovanje na področju celične in molekularne biologije v zvezi z interakcijo med sevanjem in DNA, celicami, organi ter telesom.
- Izpostavljenost sevanju v medicini in sevanje naravnih virov: povečanje varnosti in učinkovitosti uporabe sevanja v medicini; boljše razumevanje, ocena in upravljanje naravnih virov, zlasti radioaktivnih materialov, ki se pojavljajo v naravi.
- Zaščita okolja in radioekologija: shematična in metodološka osnova za zaščito okolja; boljša ocena in nadzor vpliva naravnih in umetnih virov sevanja na človeka in okolje.
- Obvladovanje tveganja in izrednih razmer: boljši načini obvladovanja tveganja; učinkovitejši in bolj koherenten nadzor nevarnosti v Evropi, vključujoč rehabilitacijo kontaminiranih površin.
- Zaščita na delovnem mestu: izboljššan nadzor in spremljanje poklicne izpostavljenosti v gospodarskih panogah, ki vključujejo izpostavljenost sevanju.

3. Druge dejavnosti na področju jedrske tehnologije in varnosti

Cilji

Cilj je podpirati politike Evropske unije na področju zdravja, energije in okolja zaradi zagotovitve ohranjanja visoke ravni sposobnosti Evrope na relevantnih področjih, ki niso vsebovana v tematskih prioritetah, ter prispevati k oblikovanju Evropskega raziskovalnega prostora.

Raziskovalne prioritete

(i) Inovativne zamisli

Cilji so ovrednotenje možnih inovativnih zamisli ter razvoj izboljšanih in varnejših postopkov na področju jedrske energije. Raziskovanje bo usmerjeno na:

- vrednotenje možnih inovativnih zamisli ter razvoj izboljšanih kot tudi varnejših postopkov generiranja in izkoriščanja jedrske energije, za katere se ugotovi, da ponujajo dolgoročne koristi glede varnosti, vpliva na okolje, uporabe virov, odpora proti širjenju in raznovrstnosti uporabe.

(ii) *Izobraževanje in usposabljanje*

Cilj je večje povezovanje evropskega izobraževanja in usposabljanja na področju jedrske varnosti in zaščite pred sevanjem zaradi boja proti zmanjšanju števila študentov in izobraževalnih ustanov, zagotavljač na ta način potrebno usposobljenost ter strokovno znanje in izkušnje za nadaljnjo varno uporabo jedrske energije kot tudi drugih oblik uporabe sevanja v industriji in medicini. Podpora bo usmerjena na:

- razvoj bolj usklajenega pristopa do izobraževanja na področju jedrske znanosti in tehnike v Evropi in uresničitev le-tega, vključujoč večje povezovanje državnih virov in sposobnosti.

To bo dopolnjeno s podporo za štipendije, posebne tečaje za usposabljanje, izobraževalnimi mrežami, podporami za mlade raziskovalce iz novih neodvisnih držav bivše Sovjetske zveze ter držav iz srednje in vzhodne Evrope kot tudi za mednarodni dostop do infrastrukture. V zvezi z infrastrukturo se bo podpiral mednarodni dostop do objektov in naprav. Naslednji korak bo začeti s skupno analizo prihodnjih srednjeročnih potreb Evropske unije glede človeških virov in veščin ter eksperimentalnega orodja.

(iii) *Varnost obstoječih jedrskih instalacij*

Cilj je izboljšanje varnosti obstoječih objektov in naprav v državah članicah ter državah kandidatkah med njihovo preostalo življenjsko dobo delovanja ter poznejšo razgradnjo, uporabljajoč precejšnje znanje in izkušnje, ki so pridobljeni mednarodno na osnovi eksperimentalnega in teoretičnega raziskovanja. Raziskovanje bo usmerjeno na:

- upravljanje industrijskih objektov, vključujoč učinke staranja in kakovost goriva; obvladovanje večjih nesreč, vključujoč razvoj naprednih numeričnih simulacijskih kod; povezovanje evropskih sposobnosti in znanja glede praktične razgradnje; razvoj znanstvene osnove za varno in najboljšo prakso na evropski ravni.

PRILOGA II

OKVIRNA RAZČLENITEV ZNESKA

Vrsta dejavnosti	Znesek (v milijonih EUR)
1. Prioritetna tematska področja raziskovanja	890
1.1 Nadzorovana termonuklearna fuzija ⁽¹⁾	750
1.2 Upravljanje radioaktivnih odpadkov	90
1.3 Zaščita pred sevanjem	50
2. Druge dejavnosti na področju jedrske tehnologije in varnosti	50
Skupaj	940

⁽¹⁾ Vključno z največ 200 milijoni EUR za ITER.

PRILOGA III

SREDSTVA ZA IZVEDBO PROGRAMA

Komisija bo zaradi izvedbe posebnega programa ter v skladu s Sklepom 2002/668/Euratom in pravili udeležbe uporabila različne instrumente.

Komisija bo ovrednotila predloge v skladu z merili vrednotenja, navedenimi v zgoraj omenjenih predpisih.

Posredni ukrepi v zvezi z izvajanjem RTR dejavnosti na področju termonuklearne fuzije ter v okviru pogodb, sporazumov ali pravnih oseb, v katerih je ena od strank Skupnost ali je njihova članica, so v skladu s pravili, ki za le-te veljajo skladno z uredbo o pravilih udeležbe.

Komisija se lahko pri izvajanju programa opira na strokovno pomoč.

Instrumenti za izvedbo programa bodo naslednji:

1. Instrumenti na področju fuzijske energije

Posebnost dejavnosti na področju raziskovanja fuzijske energije v skladu s poglavjem 1.1 Priloge I zahteva uresničevanje posebne ureditve. Začeti projekti bodo izvedeni na podlagi postopkov, navedenih v:

- pogodbah o pridružitvi,
- sporazumu z naslovom „Evropski sporazum o razvoju fuzije“ (EFDA),
- v katerem koli drugem večstranskem sporazumu, ki je lahko sklenjen med Skupnostjo in pridruženimi organizacijami in/ali pravnimi osebami, ki se še lahko ustanovijo, potem ko pristojni posvetovalni odbor pove svoje mnenje,
- drugih pogodbah z omejenim trajanjem, zlasti z organi držav članic ali držav, pridruženih okvirnemu programu Euratoma,
- mednarodnih sporazumih, v katerih so zajeti projekti, ki se izvajajo v okviru sodelovanja s tretjimi državami, kot npr. ITER.

Dejavnosti za koordinacijo in podporo raziskovanju fuzijske energije lahko zadevajo študije, ki se opravljajo v podkrepitvah tem dejavnostim, podporo za izmenjavo informacij, oporo na zunanje vire strokovnega znanja in izkušenj, vključujoč dejavnosti za neodvisno vrednotenje, štipendije in programe usposabljanja, objave ter druge ukrepe za pospešitev prenosa tehnologije.

2. Instrumenti na drugih področjih

Na področju upravljanja radioaktivnih odpadkov in zaščite pred sevanjem, zajetih v raziskovalnih prioritetah v poglavju 1.2 in 1.3 Priloge I kot tudi v drugih dejavnostih iz poglavja 2, bo Skupnost v skladu s pravili udeležbe prispevala za:

- za mreže odličnosti, katerih namen je okrepiti in razvijati znanstveno ter tehnološko odličnost v Skupnosti s povezovanjem raziskovalnih zmogljivosti na evropski ravni, ki že obstajajo ali se pojavljajo tako na državni kot tudi na regionalni ravni,

- za integrirane projekte, katerih namen je spodbuditi tekmovalnost v Skupnosti ali se odzvati na družbene potrebe z mobilizacijo kritične mase raziskovalnih in tehnološko-razvojnih sredstev in veščin,
- posebne ciljne raziskave ali projekte usposabljanja, katerih namen je pridobivanje novega znanja bodisi zaradi znatnega izboljšanja ali razvoja novih proizvodov, postopkov ali storitev, zadovoljevanja drugih potreb družbe in politik Skupnosti ali predstavitvenih sposobnosti razvoja novih tehnologij, ki ponujajo možne gospodarske prednosti, ki pa se ne morejo neposredno komercializirati, ali pospešitve pravočasnega širjenja novega znanja na evropski ravni ter boljšega povezovanja nacionalnih dejavnosti,
- ukrepe za spodbujanje in razvoj človeških virov in mobilnosti,
- koordinacijske aktivnosti, katerih namen je pospešiti in podpreti koordinirane pobude tistih raziskovalcev in izumiteljev, ki si prizadevajo za tesnejše povezovanje,
- posebne podporne ukrepe kot so ukrepi, ki so naravnani na izkoriščanje rezultatov raziskovanja in prenosa znanja, ter ukrepe za podporo raziskovalni infrastrukturi, ki se nanašajo, na primer, na mednarodni dostop ali pripravljalo strokovno delo (vključno s študijami izvedljivosti),
- povezovalne infrastrukturne pobude, ki združujejo v en sam ukrep več dejavnosti, pomembnih za okrepitev in razvoj raziskovalnih infrastruktur zaradi zagotovitve storitev na evropski ravni.

Proračunski posegi Skupnosti v posredne ukrepe so namenjeni raziskovalnim centrom, univerzam, podjetjem in državnim ali mednarodnim organom v državah članicah in evropskih pridruženih državah, ki opravljajo raziskovalne dejavnosti. Slednje lahko delujejo kot posrednice za proračunske posege Skupnosti. Kadar se izkaže, da je to potrebno za doseg ciljev programa, lahko organi v novih neodvisnih državah bivše Sovjetske zveze in mednarodne organizacije izjemoma prejmejo finančna sredstva Skupnosti. Finančni prispevek Skupnosti, ki je v skladu z vrsto instrumenta, je naveden v tabeli spodaj.

Dejavnosti RTR in finančni prispevek Skupnosti, ki je v skladu z vrsto instrumenta ⁽¹⁾

Vrsta instrumenta	Prispevek Skupnosti ⁽¹⁾ ⁽²⁾
Mreže odličnosti	Podpora za integracijo: največ 25 % vrednosti za zmogljivosti in sredstva, ki jih udeleženci predlagajo kot fiksni znesek za povezovanje (integracijo), ki naj podpre skupni program dejavnosti ⁽³⁾
Integrirani projekti	Podpore za proračun, ki znašajo največ: <ul style="list-style-type: none"> — 50 % za raziskovanje — 35 % za predstavitev — 100 % za nekatere druge dejavnosti kot so usposabljanje raziskovalcev in vodenje konzorcija ⁽³⁾ ⁽⁶⁾
Posebni ciljni raziskovalni ali izobraževalni projekti	Podpora za proračun, ki znaša največ 50 % proračuna ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾
Ukrepi za spodbujanje in razvoj človeških virov in mobilnosti	Podpora za proračun, ki znaša največ 100 % proračuna ⁽⁴⁾ , lahko kot pavšalni znesek
Koordinacijske aktivnosti	Podpora za proračun, ki znaša največ 100 % proračuna ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ V tem stolpcu proračun pomeni finančni načrt, v katerem so ocenjena vsa sredstva in odhodki, ki so potrebni za izvedbo ukrepov.

⁽²⁾ Posredni RTR ukrepi izvedeni na področju termonuklearne fuzije in v okviru pogodb, sporazumov ali pravnih oseb, v katerih je ena od strank Skupnost ali je njihova članica, so skladni s pravili, ki za njih veljajo v skladu z uredbo o pravilih udeležbe.

⁽³⁾ Načeloma finančni prispevek ne more kriti 100 % odhodkov posrednega ukrepa z izjemo predlogov, ki zajemajo nakupno ceno, določeno po pogojih, veljavnih za postopke javnih naročil, ali jo je Komisija vnaprej določila kot vnaprej definiran pavšalni znesek. Vendar finančni prispevek Skupnosti lahko znaša 100 % odhodkov za posredni ukrep, če dopolnjuje tiste, ki jih sicer krijejo udeleženci. Tudi v posebnem primeru ukrepov za koordinacijo ta krije do 100 % proračuna, potrebnega za koordinacijo dejavnosti, ki jih financirajo udeleženci sami.

⁽⁴⁾ Ta odstotek je različen za različna področja.

⁽⁵⁾ V skladu s posebnimi pogoji bodo pravne osebe, zlasti javni organi, prejeli finančna sredstva do 100 % njihovih mejnih/dodatnih stroškov.

⁽⁶⁾ Odstotki pomoči se lahko spreminjajo v skladu s pravili okvira Skupnosti za državno pomoč za raziskovanje in razvoj glede na to, ali se dejavnosti nanašajo bodisi na raziskovanje (največ 50 %) bodisi predstavitev (največ 35 %) ali na druge opravljene dejavnosti, kot so bodisi usposabljanje raziskovalcev (največ 100 %) bodisi upravljanje konzorcija (največ 100 %).

⁽⁷⁾ Dejavnosti integrirane pobude, ki zadevajo infrastrukturo, morajo vključevati eno dejavnost v zvezi s povezovanjem (koordinacijske aktivnosti: največ 100 % proračuna) in vsaj eno od naslednjih dejavnosti: raziskovalne dejavnosti (največ 50 % proračuna) ali posebne storitvene dejavnosti (posebni podporni ukrep, na primer mednarodni dostop do raziskovalne infrastrukture: največ 100 % proračuna).

Vrsta instrumenta	Prispevek Skupnosti (*) (1)
Posebni podporni ukrepi	Podpora za proračun, ki znaša največ 100 % proračuna (2) (3), lahko kot pavšalni znesek Koordinacijske aktivnosti
Integrirane pobude glede na infrastrukturo	Podpora za proračun: glede na vrsto dejavnosti od 50 do 100 % proračuna (2) (4) (5)

(*) V tem stolpcu proračun pomeni finančni načrt, v katerem so ocenjena vsa sredstva in odhodki, ki so potrebni za izvedbo ukrepov.

(1) Načeloma finančni prispevek ne more kriti 100 % odhodkov posrednega ukrepa z izjemo predlogov, ki zajemajo nakupno ceno, določeno po pogojih, veljavnih za postopke javnih naročil, ali jo je Komisija vnaprej določila kot vnaprej definiran pavšalni znesek.

Vendar finančni prispevek Skupnosti lahko znaša 100 % odhodkov za posredni ukrep, če dopolnjuje tiste, ki jih sicer krijejo udeleženci. Tudi v posebnem primeru ukrepov za koordinacijo ta krije do 100 % proračuna, potrebnega za koordinacijo dejavnosti, ki jih financirajo udeleženci sami.

(2) V skladu s posebnimi pogoji bodo pravne osebe, zlasti javni organi, prejeli finančna sredstva do 100 % njihovih mejnih/dodatnih stroškov.

(3) Za ukrepe v podporo raziskovalni infrastrukturi, ki se nanaša na pripravljalo strokovno delo (vključujoč študije izvedljivosti) in razvoj nove infrastrukture, je delež Skupnosti omejen na največ 50 % in 10 % proračuna v istem zaporedju.

(4) Odstotki pomoči se lahko spreminjajo v skladu s pravili okvira Skupnosti za državno pomoč za raziskovanje in razvoj glede na to, ali se dejavnosti nanašajo bodisi na raziskovanje (največ 50 %) bodisi predstavitve (največ 35 %) ali na druge opravljene dejavnosti, kot so bodisi usposabljanje raziskovalcev (največ 100 %) bodisi upravljanje konzorcija (največ 100 %).

(5) Dejavnosti integrirane pobude, ki zadevajo infrastrukturo, morajo vključevati eno dejavnost v zvezi s povezovanjem (koordinacijske aktivnosti: največ 100 % proračuna) in vsaj eno od naslednjih dejavnosti: raziskovalne dejavnosti (največ 50 % proračuna) ali posebne storitvene dejavnosti (posebni podporni ukrep, na primer mednarodni dostop do raziskovalne infrastrukture: največ 100 % proračuna).